

Sucot - Cartea Ecclesiastul קהלת Kohelet [anul 5781]

De Șabat hol-hamoed Sucot (zilele între prima zi de sărbătoare și ultime zi a ei) [se citește în rugăciunea de Șaharit cartea Kohelet/Eclesiastul](#), care în Biblia ebraică se află în partea de Scrieri, Ktuvim, fiind unul dintre cele cinci sururi. În Biblia creștină cartea se află în porțiunea de „Cărți poetice, de înțelepciune”. Ecclesiastul este probabil una dintre poreclele lui Șlomo Hamelech (regele Salomon). Numele în limba română este o transcripție din numele grecesc Ἐκκλησιαστής (Ecclesiastes) care provine din traducerea grecească din Septuaginta. Cuvântul derivă de la cuvântul în limba greacă *ekklesia* care înseamnă „adunare”. Ea este o traducere din ebraică, Kohelet קהלת, numele autorului, care provine de la cuvântul ebraic *kahal* קהל, public, adunare. Înțelepții susțin că este vorba despre ritualul de *hakhel* הקהל, adunare a poporului pentru sărbătoare.

Această carte este atribuită regelui Salomon după cele scrise în primul verset al cărții în care scrie că autorul este Kohelet Ben David, adică Kohelet, fiul lui David. Noi știm că Solomon a scris trei cărți din cele 24 din Tanach: Șir Hașirim, Mișlei și Kohelet, adică Cântarea Cântărilor, Proverbe și Ecclesiastul. Problema este că fiecare din cele trei este foarte diferită de celelalte două, atât în limbaj cât și în stil literar, parcă nu ar fi același autor. Aici înțelepții ne spun în Midraș Șir Hașirim Raba și în midrașul Kohelet Raba că Șlomo a scris fiecare carte într-o altă perioadă a vieții lui. Când era tânăr a scris poezii de dragoste - Cântarea Cântărilor, când s-a maturizat a scris cărți de înțelepciune - Proverbe „Când înțelepciunea va intra în inima ta” (Proverbe cap.2), iar când a ajuns la bătrânețe a privit lumea și a spus „Totul este deșertăciune” (Ecclesiastul 1:2), adică totul este zadarnic sub soare. După Talmud, cartea a fost transmisă de Salomon oral și numai pe vremea regelui Hizkiyahu, 200 de ani după Solomon, cartea a fost redactată în scris.

Această idee de inutilitate în viață, exprimată în limba ebraică prin cuvântul *hevel* הֶבֶל (deșertăciune, nulitate) nu este concluzia cărții după cum pare a fi, ci este chiar problema cu care noi ne confruntăm: dacă toate faptele omului sunt temporare și trecătoare, nu ne mai rămâne decât să ne întrebăm „Ce folos are omul cu toată truda lui cu care se trudește sub soare?” (Ecclesiastul 1:3). Aceasta este problema cu care se confruntă Kohelet de-a lungul întregii cărți. Problema se complică și mai mult fiindcă omul de-a lungul vieții lui se confruntă și cu o problemă de ciclu continuu al vieții, ciclu care ne stârpește de posibilitatea de înnoire: „Generație trece și generație vine dar pământul rămâne pentru totdeauna” (1:4). Una dintre învățămintele care pot fi trase de la aceasta situație este de a intra în depresie și disperare. Din capitolele 1-2 se poate deduce această concluzie. Pe de altă parte, Kohelet analizează această problemă de hevel cu ajutorul câtorva unelte. Prima este înțelepciunea pe care a obținut-o în viață, iar a doua este experiența lui de o viață care se încheie în plăcerile vieții, cum ar fi case frumoase, petreceri, bani și aur. Cu ambele unelte ajunge la aceeași concluzie „Totul este deșertăciune și goană după vânt” (1:14); „Deci bucură-te de plăcere. Dar iată, aceasta de asemenea este deșertăciune” (2:1). Concluzia este „Toate nu au nici un avantaj sub soare” (2:11).

Kohelet se întreabă în continuare dacă oare este vreo cale de a ieși din această stare de depresie și frustrare? Printre altele, după ce renunță aproape de tot la unealta de înțelepciune el încearcă să rezolve această problemă cu ajutorul termenului de *yitron* יִטְרוֹן, adică [avantaj](#) care poate fi tradus și beneficiu, privilegiu, preponderență, folos și chiar supremație. După ce în cap. 2:11 el spune că nimic nu are avantaj, el începe să caute dacă găsește în ceva vreun folos? Dacă la începutul cărții el își pune întrebarea „Ce avantaj/folos are omul din toată truda lui cu

care se trudește sub soare?” (1:3). În continuare el susține „Apoi am privit la toate lucrurile pe care mâinile mele le-au lucrat și la truda cu care m-am trudit ca să le fac; și iată, totul este deșertăciune și goană după vânt și nu am avut nici un avantaj/folos sub soare” (2:11). Iar el spune chiar mai mult decât asta „Omul nu este superior animalelor” (3:19) și chiar „stăpânul limbii (cel care are limbă) nu are nici un avantaj/folos” (10:11). Tot ceea ce-i rămâne este un mic avantaj la înțelepciune: „Și am văzut eu că înțelepciunea are avantaj asupra prostiei, așa cum lumina are avantaj asupra întunericului” (2:13), „avantajul/folosul cunoștinței înțelepciunii va da viață la cei care o au” (7:12). Oare există un avantaj absolut pe care îl putem asuma?

Un singur verset cam încâlcit ne prezintă un fel de avantaj/folos care poate fi o posibilă soluție pentru descifrarea ei: „Avantajul/folosul pământului este în **tot**; el, regele, prelucrează pământul” (5:9). Bineînțeles că la așa un verset greu sunt extrem de multe comentarii. Marele comentator Even Ezra (Spania, sec. 12) spune că avantajul în acest verset este marea valoare pe care o pot obține oamenii de la prelucrarea pământului. Cartea de cabala Zohar ne dă cu totul altă interpretare. Zoharul pornește de la cuvântul **tot**, *kol* כול, pe care ni-l explică reprezentând lumea de sus, ceea din care provin sufletele. Cu alte cuvinte acesta reprezintă lumea care se află peste realitatea noastră. Totul în această lume a noastră provine din „**tot**”, din lumea de sus. În a doua parte a versetului este vorba despre calea prin care omul poate să procure pe lumea asta avantajul care se află în „**tot**”, în lumea superioară. Calea este felul în care omul va lucra astfel ca regele, adică Hakadoș Baruch Hu, ne va putea răspunde. Cu alte cuvinte să vină la câmpie și să o binecuvânteze, ceea ce reprezintă acțiunile și munca omului. Omul care va acționa pe câmpie știind că nu numai el se află acolo, ci și regele este acolo, omul care va ști să facă legătura între cele două, el este acela care va primi binecuvântarea Domnului. Omul care știe să-și îmbine munca, truda cu „**tot**”, cu lumea superioară, regele îi va răspunde. Această conectare dăruiește acest avantajul pe care Kohelet îl caută cu disperare în această carte.

Trebuie menționat că pe lângă alte cuvinte care se repetă în această carte de multe ori, cum este *yitron* יטרון, **avantaj** sau *hevel* הבל, **deșertăciune** sau *tahat hașemeș* תחת השמש **sub soare**, cuvântul care se repetă de mai mult de 150 de ori este cuvântul *kol* כול, **tot**. Aproape în toate cazurile se poate renunța la cuvânt fiind un adjectiv de întărire. Pe de altă parte, poate fi înțeles și după comentariul din cartea de Zohar, ca lumea superioară.

Kohelet spune că alegerea depinde de fiecare dintre noi. Unii vor să-și umple lumea cu **tot** al lor particular, pe când alții pot alege **tot**-ul de sus, **avantajul** din legătura cu **tot**, adică cu lumea superioară, cea a regelui, a lui Kadoș Baruch Hu.

Într-adevăr la sfârșitul cărții el ajunge la concluzia cu care a început cartea: „Deșertăciunea deșertăciunilor, spune Kohelet, totul este deșertăciune” (12:8). Însă pe de altă parte în continuare el ajunge și la cea de a doua concluzie: „Ultimul cuvânt, cu toții să-l ascultăm pe Hakadoș Baruch Hu, să te temi (să crezi) și să păzești poruncile lui că acesta este tot omul” (12:13).

Kohelet și sărbătoarea de Sucot

La prima vedere alegerea de a citi această carte tocmai de Sucot pare ciudată. Tocmai în cea mai veselă sărbătoare în care noi suntem porunciți să fim veseli prin poruncă (oare este posibil așa ceva?), se citește cea mai deprimantă carte din tot Tanachul, o carte care în capitolul 2 ajunge la puncte culminante de depresie și deprimare: „Și am urât toată truda mea cu care m-am muncit sub soare, pentru că trebuie s-o las omului care va fi după mine” (2:18).

Pe de altă parte sunt foarte multe motive pentru care înțelepții au ales această carte să fie citită de Sucot. În primul rând, toată cartea se rotește în jurul ideii că totul în viață este provizoriu, totul este temporar. Aceasta este și ideea principală a sărbătoririi de Sucot, în care noi suntem porunciți să punem tot ce avem permanent la o parte și să simțim pe pielea noastră temporaritatea. La fel și Kohelet ne învață că totul în viață este temporar și toată truda omului ca și tot ce acumulează dea lungul anilor le va lăsa altora, adică totul a fost în zadar.

Doar credința în Kadoș Baruch Hu și îndeplinirea poruncilor sale rămân pe vecie și ne îndrumă să fim mai buni. Așa vom pute să fim veseli prin poruncă chiar dacă situația pare disperată.

Chiar și Kohelet ne îndeamnă să fim veseli: „Pentru că inima mea s-a bucurat de toată truda mea și aceasta a fost partea mea din toată truda mea” (2:10).

Hag Sameah (Sărbătoare veselă)! **חג שמחה**